

2025. január 5. vasárnap

János 1,1-18 – A megkeresztelt filozófia

A Jézus-születés időszakában érdekes születésre fordítja figyelmünket az ún. János-prológos, János evangéliumának bevezetője. Hogyan is született ez a bevezető, amely a Logoszról szól, s amit a mi fordításunk Igének fordít?

1) A görögök

A logosz görög szó, jelentése szó, beszéd, de jelenti valaminek a lényegét, az értelmi képességet és annak működését is.

A korai görög filozófusok közül Hérakleitosz nemcsak az univerzum rendjének, hanem forrásának, működtetőjének és fenntartójának tekintette a logoszt, végül az emberi megértést és annak kifejezését is értette rajta.

Platón szerint a logosz az értelmi intelligencia, amely értelmes renddel látja el és irányítja a világot.

2) A zsidók

A Logosz a zsidó Bibliában mint az Isten szava, a teremtés eszköze és a természet irányítója szerepel. A görög kultúra és a zsidó vallás találkozásakor a hellenista irodalomban a két szemlélet egyeztetésére történt kísérlet a zsidó vallásbölcselek körében.

Fontos szereplő számunkra ebben a kísérletben Alexandriai Philón, aki Jézus korában élt (Kr. e. 20 – Kr. u. 50). Alexandriai nemes családból származott, a család kapcsolatban volt a Heródes dinasztiával és a római császári udvarral is (Gaius Caligula).

Philón szerint a filozófia rendeltetése a bibliai kinyilatkoztatásból megismert bölcsesség szolgálata. Ennek megfelelően az ő gondolkodásában a Logosz központi helyet foglalt el. Nagyon röviden: a Logosz Isten legfőbb hatalma, amely egyesíti Isten értelmét, erejét és jóságát. A Logosz Istennek „másolata”, amelyen keresztül a világ rendje és az emberi intelligencia teremtett. A Logosz a bibliai Bölcsesség és Törvény, amely Isten gondolatainak és ideáinak legátfogóbb kifejezése, ami viszont a Törvénnyel, a Tórával azonos, minden teremtés mintájával, azzal a Törvénnyel, amely mindent fenntart és irányít.

3) A keresztények

Az eddigiekből könnyen felismerhetjük, hogy honnan származik János evangéliumának bevezetője. Annak idején Alexandriai Philón átvette a hellenista Logosz-tant, és alkalmazta a zsidó Bibliára. A János-evangélium pedig megkereszteli Philón vallásfilozófiáját úgy, hogy a görög és zsidó Logoszt egyszerűen behelyettesíti a názareti Jézussal, akit ő Isten fiának és a világ megváltójának nevez.

Vagyis az isteni Logosz jelent meg Jézusban, aki által lett a világ, és aki a világba jött Bölcsesség és Kegyelem (=Szeretet), akit a világ nem fogadott be.

Noha megjelent a Keresztelő, aki előre hirdette a Világosság eljövételét, az igazság és kegyelem megjelenését a világban. Tanúságot is tett róla. A világ nem fogadta be a világ Világosságát, akik azonban befogadják, maguk is a Világosság fiai lesznek.

– Az új filozófiai nézeteket később is „megkeresztelte”, beolvasztotta magába a kereszténység (pl. Aquinói Tamás a skolasztikus filozófiát, Teilhard de Chardin a fejlődéselméletet stb.), és a divatos nézetek hívei lelkesen vallották is ezeket. Csakhogy ezek nem pótolhatják a názareti Jézus örömhívét, amely életünk boldogságának feltétele, és amely így hangzik: **„Szeressétek egymást, amit én szeretlek titeket”** (Jn 15,12)!

Kovács László, Budapest